

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețuri

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în laștutul monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sên 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sên 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Ori-ce inserate, se platescu pe serie sên linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a treia câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile poștei statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 25.

Sibiu, 25/6 Aprile 1878.

Anulu I.

Lectiune politica data nationalitatiloru.

Luptele de nationalitate se afla de mai multi ani in permanentia, in pressa, in parlamente si diete, in vieti'a publica, in scôle, chiaru si in vieti'a privata, inca si in baserici, atâtu in Cis-câtu si in Translăitani'a, adeca in monarhi'a intrêga. Abia 'mi veti nuni vreo provincia, vreunu districtu ori comitatu, in care certele si luptele nationali se nu fia la ordinea dilei si se nu se manifeste intr'unu modu sên altulu, in o directiune sên alta. 2 1/2 milioane de ruteni maltratati de câtra poloni in Galiti'a, numai câtu nu se iau de capu cu acestia, ceea ce se cunôsce si din veninôsele atacuri ce'si dau unii altora in senatulu imperiale. In Bohemi'a si Moravi'a lupt'a cehiloru contra nemtiloru s'a inversiunatu pâna intru atâta, câtu inainte cu trei luni se nascu din ea si unu procesu criminalu fôrte gravu. Poporulu slovenu din Stiri'a, Carinthi'a, Carnioli'a desvôlta si elu tóta resistenti'a possible contra atentatelu de germanizare prin scôla, baserica si administratiune. Italianii din Tirolu se apara de germanismu cu energia si mai mare. In Ungari'a? Procesulu Mileticiu aratâ lumei magiare unu abisu fiorosu, éra de alta parte diarele din B.-Pesta ne spunu mai pe fiacare di, câ slavacii, blandii slavaci, au ajunsu asia departe, câtu isi manifesta pe faci'a ferbintea dorintia de a fi aparati prin muscali. Frezarile nationali inversiunate din Croati'a sunt érași cunoscute la tóta lumea. Se mai vorbimu si de starea nôstra? Dara cine nu o scie? Se mai caramu apa in Dunare?

Faci'a cu acêsta stare a lucrurilu vine „Hermannstädter Zeitung“ vereinigt mit dem „Siebenbürger Boten“ si câ o matrôna venerabile de ani 92 (nouedeci si doi) câti numera Bote dela nascerea sa, in Nr. 70 din a. c., dupace infruntâ pe „Kronst. Ztg.“ si pe „Sieb. Deutsches Tageblatt“, câ-ci facu atâta opositiune ministeriulu Tisza, si câ sunt conduse de ura privata, le mai imputa si lipsa de patriotismu; se întôrce apoi câtra nationalitati si „nationalisti“, câtra popôrale nemagiare, le infrunta si pe acestea fôrte seriosu, câ-ci mai facu opositiune înca si acuma, in faci'a acestoru pericole supreme, de care este amerintiata monarhi'a intrêga, si prin agitatiunile loru nationali paralisédia (lahm legen) poterile monarhiei,

impedeca totuodata, câ ide'a de patria comuna se nu pôta prinde radecini la popôra, propaga pessimismulu fôrte intensivu si apesatoriu cu greutate de plumbu, care impinge la desperatiune de viitoriu; in fine Bote se întôrce si câtra reprezentantii pressei, pe cari'i invita, câ se'si inpuna tacere si se nu mai agitedie etc. etc.

Multi voru a sci, câ susu citatulu diariu este gubernamentale si câ primul seu din Nr. 70 e inspiratu dela locuri inalte. Se pôte; noi nu scimu; vedemu numai atâta, câ invetiaturile ce ni le dâ elu, sunt prea frumôse, câ inse adresele la care suna, sunt cu totul eronate. Alti ômeni, alte partide si chiaru alti „nationali“ sunt aceia, la cari ar fi trebuit se'si indrepte venerabil'a matrôna din Sibiu intielépt'a sa predica despre patriotismu si despre unitatea monarhiei, altora se le plesnêca in faci'a câ sententi'a poetulu „Der Oesterreicher hat ein Vaterland und hat auch Ursach es zu lieben“ a devenitu o fabula. Nu „nationalitate“ nici „nationalistii“ romani, slavi, sasi au conspiratu sub conducerea lui Martinoviciu pe la finea sec. trecut, câ se ia chiaru vieti'a monarhului, spre a sparge mai usioru monarhi'a. Nu nationalistii au lucratu in anulu 1848, câ regimentele unguresci se nu se bata in Itali'a, pentru-câ cu atâtu mai usioru se se pérda Veneto-Lombardi'a. Nu nationalistii au datu istoriei pe 14 Aprile 1849 diô'a de proscripiune a dinastiei. Nu nationalistii au tiesutu complotulu satanicu din 1854/5 spre a face vespere siciliene, a ucide adeca pe toti functionarii si oficiarii austriaci.* Nu ei au formatu contra monarhiei in anulu 1859 la Itali'a legiuni armate de emigranti. Nu „nationalistii“ au propagatu mii de proclamatiuni rebelle pe la regimente, spre a le seduce la desertiune (1860). Nu nationalistii au luitu dela Itali'a si Prussi'a in anulu 1866 patru milioane de franci, câ se formédie trupe de invasiune sub Kossuth, Klapka, Bethlen, Türr, cu scopu de a sparge monarhi'a. Nationalistii n'au facutu dualismulu. Nu ei striga de 12 ani: Uniune personale si altu nimicu. Nu „nationalistii“ dicu romaniloru: Déca nu ve place, duce-ti-ve draculu la Bucuresti. Nu redactorii „nationalisti“ au rol'a spurcata de spioni asupra nationalitatiloru. Nu „nationalistii“ au pusu

*) Dupa care fusera spendiurati intre altii Török, Váradi, Horváth aici in Transilvani'a.

vreodata pe unu episcopu romanescu de politiaiu si spionu asupra celoralti archierei, pentru-câ se irrite spiritele si se provôce scandale ne mai audite in nici-unu statu civilisatu. Nu „nationalistii“ au adusu arme si bani in tiêra, nici le-au impartitu la secui cu scopu câ se dea focu tierii si se junghe din romani. In fine, nu „nationalistii“ au spartu ferestrele ministrulu C. Tisza si nu ei tractédia pe acesta si pe comitele Andrassy de tradatori.

Fia de ajunsu cu atâti Nu istorici. Lectorii vedu si din acestea. câte adrese a trecut „Herm. Ztg.“ cu vederea, pâna ce dete preste „nationalisti“. Ea invita pe acestia la „armistiitiu onestu.“ Armistiitiu intre omu armatu cu pusca, cu revolvere, sabia, si intre altulu cu manile gôle, sên celu multu cu una péna tempita de aluminiu? Dascalitura insocita de espressiuni sarcastice. Se insiêla amaru „Herm. Ztg.“, déca mai crede inca si astadi, câ unu metodu câ acesta ar fi in stare se aline amaratiunile sufletesci ale „nationalitatiloru.“

„Idea de patria comuna?“ Rogamu prea frumosu pe Herm. Ztg. — Bote, câ se ne comunice si nôue definitiunea exacta a ideei sale despre patri'a comuna, câ se vedemu si noi, ce intielege prin trens'a. Ministerialulu „Presse“ (organulu vechiulu ministru Lasser) se încercâ deunadi, in primul seu din Nr. 79 de dato 21 Martiu a. c., câ se descopere undeva „patri'a comuna“ a popôloru de sub sceptrulu Casei domnitôrie Habsburg-Lotaringi'a; dara ilustrulu publicistu recunoscû in fine cu destula dorere, câ amblandu dupa „patri'a comuna“, se perdû intr'unu labirintu de siese parlamente mari, intre care doue sunt mute (adeca delegatiunile) si toduodata ambulante, apoi in altulu de 18 diete provinciali de o varietate caleidoscopica, in fine dete si preste trei specii de ministeriuri, ale caroru oficie, agende, prerogative, metode, aspiratiuni sunt érași de o varietate fôra parechia.

Asia dara unde este patri'a comuna?

Biserica autonôma in statu constitutionalu.

(Urmare.)

Totu asia se facu si alegerile de parochi si de protopresbiteri — dup'a drag'a voia a matoriloru interesati. Unu casu concretu de alegere protopopésca intr'o diecesa respective districtu se intemplâ in tómn'a trecuta. Intr'unu protopopiatu

câti cunoscusera de mai inainte pe Ecaterina si o aflara acuma cu totul schimbata.

Intr'o sêra venindu vorb'a despre femei, Petrucio facu propunere cumnatulu seu Lucentio si unui altu cunoscutu alu casei Hortensio, se 'si puna sociile la proba, câ se védia care din ele este mai supusa si mai ascultatôre. Ei pusera remasiagu, ca se castige acela, a carui socia va veni indata ce va fi chiamata la barbatulu seu. Remasiagulu se si executâ: Lucentio tramise câ se chame pe soci'a lui la sine, inse pucinu dupa aceea servitoriulu se întôrse cu respunsulu: câ domna-sa are de lucru si câ nu pôte se via. „Apoi tramise si Hortensio dupa soci'a lui si servitoriulu se întôrse cu respunsulu: „câ domna-sa temendu-se de vre-o dracia, nu vrea se via, ci se poftêca dumnêlui pâna la densa, déca 'i place.“ Acuma sôsî rendulu lui Petrucio, care dise servitoriulu: Du-te si spune socii mele, câ 'i poruncescu se via indata la mine. Societatea de abea avû tempu se 'si dica sioptindu, câ din toti trei nu va castiga nici unulu remasiagulu, candu eata câ soci'a lui Petrucio sosesc si 'lu intrêba cu blandetie câ ce poftesce?

Atunci societatea intrêga aplaudâ pe Petrucio si betranulu Baptista plinu de bucuria promise, câ 'i va mai adaoge la dote inca 20000 galbini, câ si candu aru avea se mai marite o fêta.

Asia, prin intieleptiunea barbatulu seu Ecaterin'a cea selbateca ajunse a fi inca odata renumita câ soci'a cea mai ascultatôre si supusa din Padua intrêga.

— Faimosulu principe de Talleyrand se aflâ pe patulu mortiei incungiuratu de o multime de medici.

„Incercati,“ printiule, „se tusti sên se fluierati!“ 'i dise mediculu seu de casa. „Eu nu pocu tusi, si de a fluiera ve rogu se me dispensati, pentru câ se nu se dica, savantii mei domni, câ la finea comediei v'amu fluieratu, cumu ati si meritatu! Adio!“ si dupa aceea muri.

Foisiôra „Observatoriulu“.

Inblandirea Selbateci.

O istoria romantica de H. N. Trad. de I. G. Baritiu.

Ecaterin'a cea selbateca era fiic'a cea mai mare a lui Baptista, unu nobile din Padua. Ea era de temperamentulu fôrte nervosu si capriciosu, orgoliôsu si certaretia asia, câ in Padua era numita Ecaterina cea selbateca. Parea fôrte neprobabile. câ se va afla vreunu fiu de nobile, care se o ia de socia, din care cauza Baptista totu amanâ si purtâ cu vorbe pe junii cari petiêu pe cealalta fiica a sa Bianca, cu scopu câ dora se va afla totusi vreunulu se 'lu scape de fiia-sa cea mai mare. Si intr'adeveru se si intemplâ, câ se sosêca la Padua unu gentilomu anume Petrucio, care venise cu scopu se 'si cautu o socia. Aflandu elu despre caracterulu Ecaterinei si câ este frumôsa si avuta, se decise se o ia de socia si se o inblândiesca dupa unu planu ce si 'lu facuse elu din capulu loculu si pe care cetitoriulu ilu va cunôsce in decursulu acestei istorii.

Petrucio se duse deci la casa lui Baptista si 'i dise, câ au aflatu despre bland'a si modest'a lui fêta Ecaterina si câ a venit anume dela Verona câ se o cêra de socia. De si Baptista doria din adenculu sufletulu seu se 'si védia pe fiica-sa maritata, totusi nu se potu retiené câ se nu 'i observe, câ Ecaterin'a lui nu este nici decumu asia blanda si modesta precumu o descrie elu, ci din contra este de unu temperamentu camu selbatecu. Si pentru-câ disele lui se fia probate si prin fapte, eata câ intra in camera profesorulu de musica alu Ecaterinei, lamentandu-se câ elev'a lui 'i au spartu capulu cu mandolin'a, pentru-câ elu cutediase se 'i critice cantarea. Audiendu Petrucio despre acêsta dise: „Acêsta probédia câ fiic'a dtale are multu curagiu. Eu o iubescu fôrte si 'mi arde ânim'a de dorintia se 'i pocu vorbi.“

Dupa-ce se invoira asupra conditiuniloru casatoriei si se ficsâ cifr'a dotei la 20.000 galbeni, Petrucio declarâ viitoriulu seu socru, câ avendu fôrte multe afaceri acasa, doresce câ nunt'a se se faca chiaru in duminec'a viitoare.

Acestea regulate, veni si frumôs'a Ecaterina si Petrucio o salutâ dicendu: „Buna deminêti'a Catincutio!“ Orgoliôsei Ecaterina nu 'i conveni de locu acêsta salutare laconica si simpla si respunse: „Ce ce vorbescu in presenti'a mea, me numescu Ecaterina.“ „Minti“, 'i replicâ Petrucio, „pentru-câ te chiama Catincutio'a cea selbatica, pe care eu cu invoirea tatalui seu o voiu lua de socia. Catincutio draga, da 'mi dara man'a de adio, câ eu plecu la Vene'ti'a se 'ti aducu o toaleta frumôsa pentru diô'a cunuei; voiu aduce si inele si cercei frumosi si multe alte lucruri dragalasie. Adio, deci, si la revedere in curendu, iubit'a mea mirêsa!“

In duminec'a viitoare ôspetii chiamati la nunta asteptaru multu pâna ce se sosêca Petrucio, si Ecaterin'a plangea de necasu crediendu, câ elu numai 'si-au batutu jocu de dens'a. In fine sôsî, inse fara câ se aduca nemica din tôte câte le promisese. Dupa cununia Petrucio pretestandu ce ar fi primitu unele sciri fôrte urgente, declara câ trebie se plece indata acasa, si asia nemancati elu porni la drumu cu nevasta-sa, incalcandu pe niste mârtiôge de cai slabi si schiopi. Dupa unu drumu lungu si obositoru ajunsera in fine acasa. Acî de si erau asteptati cu o cina splendida, Petrucio gustandu bucatele aflâ, câ ele sunt reu gatite si ordonâ se le duca de pe mêsă. Dupa aceea candu era se se culce, pretestandu câ patulu nevastei sale este reu facutu, puse se scôtia asternutulu afara si Ecaterin'a dormi in nôptea aceea nemancata pe unu fotoliu. A doua di se repetari acele'si scene, pâna ce Ecaterin'a invinsâ prin fôrme si prin energi'a barbatulu ei se prefacû in cea mai blanda femeia din lume.

Câteva luni dupa aceea, maritandu-sa si sor'a mai mica a Ecaterinei, ei plecaru la Padua spre a da visita lui Baptista. Câtu fu de mare mirarea tuturoru

vacantu funcționea de mai multi ani ca administratoru denumitu de consistoriu, unulu dintre cei mai inteligenti, zelosi si pe terenulu bisericescu binemeritatu preotu si de 21 ani vicariu protopopescu. Poporulu, preotimea si invetiatorimea erau foarte indultiti cu portarea cea in tota privinta corespundietoria sublimi chiamari preotiesci, si n'au aretatu nici candu semne de nemultiamire, n'au datu ansa nici auctoritatii de asemenea in decursulu activitatii lui. De odata afla si poporulu si respectivulu parochu-administratoru protopopescu, ca consistoriulu publica concursu pentru deplinirea postulu vacantu; dar acesta nici pre poporu nici pre respectivulu nu ilu supara, ca-ci sciindu bine, cumca altu ori-care individuu nu pote fi mai bunu, mai cualificatu si bine meritu concurinte, — salutã dispositiunea consistoriala. Se insinua doi competent, unulu, vicariulu si respective administratorulu protopopescu actuale, omu cu pregatiri superioare, in servitiu preotiescu indelungatu, pentru care fu distinsu ca asessoru consistorialu, inspectoru de scõle si deputatu la sinõdele eparchiali; omu de exemplu premergetoriu alu portarii morale, onestu, blandu, umanu si placutu la micu si mare in totu tractulu. Alu doile competente rivale alu densului, favoritu alu consistoriului, unu preotu teneru abia de pucini ani in servitiu, inse ginerele celui mai avutu si cu influentia cetatianu si totu-odata si asessoru la consistoriu.

Si ce se intempla? Consistoriulu defige terminu de alegere, denumesce comisariu ca s'o conduca; se intrunescu reprezentantii poporului, adeca membrii in sinodu protopresbiterialu (§§ 51, 52 si 53 Stat. Org.) si dintre cei doi candidati, maioritaea alege pre vicariulu si administratorulu protopopescu de pana acumu; er rivalulu dinsului si favoritul consistoriului abia capeta cateva voturi. Ei, dar' consistoriulu compusu mai totu de membri, omeni tineru coetani, conscolari si intimi amici ai lui, — n'are grigea de rezultatulu alegeri basatu pe legea positiva si vointia libera a reprezentantiloru poporului din tractu, ca-ci elu afla pre celu mai tineru in servitiu intratu in cleru ca preotu abia ieri-alalta-ieri cu mai putiene voturi, de barbatu mai binemeritatu pe terenulu bisericescu, pre care apoi ilu denumesce, preferindu-lu celui incaruntitu in servitie bisericesci!

Asia se practica la noi dreptulu electoralu in biserica autonoma. Dara apoi cate anomalii nu se comitu si la alegerile de deputati congresuali si sinodali. Spre ilustrare, ajunge a memora numai unu casu concretu, unde la o alegere de deputatu congresualu intemplata de curendu, — pe langa alte multe neindreptatiri, se facu si aceea: ca intr'o comuna mare fiindu anuciatu sinodu parochialu pentru alegere de deputatu congresualu, protopopulu sondandu aplecarile crestinilor alegatori ce erau presenti in biserica in numeru aproape la 200, si simtindu ca ei nu voru se alaga pre care'lu voia si recomandã elu, nu tienti alegere de deputatu congresualu, pentru care elu convocase sinodulu, ci alegerea de capelanu, despre carea nici vorba n'a fostu; prin urmare acea comuna bisericesca — dar' si altele — nu voru fi reprezentate in congresu. Protestu s'a facutu in contr'a acestei anomalii; inse comisariulu consistorialu la scrutiniu ilu respinse simplu!

Alesulu deputatu congresualu este unu barbatu inteligentu bine cunoscutu si meritu pentru natiune si biserica, si nime sub sãre nu pote avẽ ceva esceptiune in contr'a densului, ma elu fu recomandat chiaru de cei mai adorati matadori si factori in trebile nostre bisericesci; dar' tocmai de aceea trebuie se condannamu procederea ce s'a urmatu la actulu alegerei densului, si cu atãtu mai vertosu, cu cãtu deca se facu si permitu asemeni anomalii electorali pe cari le trecemu cu vederea din respectu cãtra persõna alãsa si considerata astadi de a nãstra, — la alta ocaziune, asemenea anomalii prea usioru se voru practica — dreptu casu de precedentie — pentru reesirea unei alte persõne, carea nici-decumu nu ne-ar conveni si nici o amu vedẽ bucuros reprezentandu poporulu in congresu!

Ni este inca in memoria si unu casu de autonomia anomalia dela unu sinodu eparchialu. Congresulu nationalu-bisericescu constituante dela 1868 proiectase Stat. org., dupa care si asesorii consistoriali mireni era se fia ales pe vietia ca si cei preotiesci. Gubernulu inse a propusu locului preainaltu si acela a modificatu aliniatulu ce se cuprindea in teextulu originalu alu Stat. org. votatu de congresu, intr' acolo, ca asesorii consistoriali mireni se alegu numai pe durat'a unui periodu sinodalu de trei ani. In contr'a acestei modificari restringetorie, congresulu a reprezentatu, respective remonstratu la locul competentu; de unde inse nici pana astadi,

— dejã de diece ani — n'a mai urmatu resolvia cestiunei.

La primul sinodu eparchialu intrunitu, periodulu de trei ani 1870—1873 se alesera corporatiunile, adeca se alesera membrii preotiesci si mirenesci ai consistorieloru — se intielege conformu §-lui modificatu din Stat. org. — pentru-cã speramu cu totii, cumca reprezentatiunea congresului va obtienẽ prea inalt'a resolve favorabila. Dar' espirandu acestu primu periodu, si in Aprile 1873 intrunindu-se sinodulu pentru alu doile periodu 1873—1876, acelu sinodu, tienendu contu si de votulu congresului si de alu gubernului — care nici pana atunci nu resolve reprezentatiunea congresului — a procesu foarte corectu candu a dechiaratu de realesi pre toti asesorii mireni dela consistoriele concernenti, nealterandu prin acestã procedere nici votulu congresului, si nepreocupandu nici modificarea pendinte de regimulu statului.

Ei, dar' espirã si acestu alu doilea periodu, fara ca la reprezentatiunea congresului se fia urmatu de siesẽ ani asteptat'a resolve a causei pendente din partea gubernului! Intr' aceea se intemplara stramutari in gubernarea si conducerea eparchiei, adeca se schimbara archiereii, si prin urmare se stramutara si omeni cu impregiurarile; ca-ci espirandu periodulu alu doilea alu sinodului si acesta intrunindu-se erasi in Aprile 1876 pe alu treilea periodu 1876—1879, se metamorfosã in alta fisonomia si in alte intentiuni, de si — cu pucina esceptiune — membrii aceluasi sinodu erau mai toti cei din periõdele espirate, dar se sfasiara in partide.

O partida a acestui sinodu apoi nu mai voi se scia de principiulu stabilitatii asesoriilor consistoriali mireni enuciatu de congresu, nici de procederea sinõdeloru precedenti. Si pentru-ce n'a voitu se scia? Pentru-cã avẽ se trantẽsa, se elimineze pre cutare asessoru A., cã se bage in consistoriu pre altu cutare B. mai placutu partisaniloru, sãu mai bine disu, neplacutu celoru competent de a judecã pre omu dupa portarea si cualificatiunea sa.

Partid'a acest'a se gerã de radicala, carea respectãza legea asia, precumu a modificat'o inaltulu gubernu; sub acestã mantea si cu acestã arma i succese a paralisa pre ceea-lalta partida, carea se frementã indesiertu a capacita pre cei preocupati de interese personali si a'i induplecã ca se remana consecenti votulu sinodale din celea douẽ periõde precedenti, se nu le compromita procederea corecta si se-se blamedie ei insii; er in cãtu pentru unele persõne, deca are veri-cine date grave de invinuri, se le descopere, cã apoi respectivele persõne se se pedepsesca si delature in calea disciplinara.

Dar de unde se pãta strabate la anim'a moritoriulu pecatosu efectulu capacitarii, fia cãtu de limpede si chiara cã lumin'a sãrelui, si cãtu de logica! Interesulu particularismului si alu personalitatii, ur'a si isband'a reutatiõsa nu lasa animele inelitate negre, de a se spelã de asemenea pofte. Si ce fu rezultatulu? Acela, cã partid'a carea tienẽ la principiulu dreptatii, consecenta acestui principiu si precedentieloru, — se retrase pasiva; er partid'a pretinsa radicala, regeneratoria si respectatoria de lege modificata, remaindu tare cã fierulu si activa, dede de a rostogol'a precedentieloru, restaurã de nou consistoriulu dupa placu, si prin acestu actu generosu isi satisfac poftei de a luã panea din gur'a unor'a vechi in servitie bisericesci si a o dã altoru sateliti ai sei. Poftimu apoi autonomia si liberalismu la noi in cas'a Domnului!

Se ne miramu apoi, candu vedemu facundu-se si mai cu cõrne de aceste la corporatiunile si organele inferiori, la alegeri de invetiatori, capelani, parochi, si protopopi?

Se ne suparamu, candu poporulu contribuitoriu la sustinerea biserice si a institutiunilor ei autonome liberali, le vede, cunõsce si simte tãte cãte se facu, ma le si judeca, precumu se facu dupa meritu? Si cumu le judeca? O scimu din esperientia, o sciu cei ce le facu si nu pregeta a le face. Cãte casuri n'au obvenitu, candu poporulu convinsu despre tãte, nu mai are nici incredere nici voia; apoi in cãte locuri s'au intemplatu, cã poporulu nacagitu, din neincredere a lucratu in contr'a legeri, facimdu resistentia organeloru bisericesci mai vertosu la ocaziunile alegeriloru de fecie bisericesci asia, in cãtu autoritatile bisericesci erau silite a cere brachiu la esecutarea dispositiuniloru oficiali.

Indolentia si indiferentismulu poporului nostru ce se manifesta totu mai pregnantu atãtu facia de afacerile politice nationali, cãtu mai cu sãma de celea bisericesci si scolare, provine numai si numai dela anomaliele ce se comitu la vederea si convingerea aceluasi. Cine pote negã acestu tristu si necontestabile adeveru?

Premitiendu tãte aceste in modu obiectivu, fara de a numi locurile unde s'au intemplatu, si persõnele cari au facutu aceste, regretamu cã se facu si la noi in biserica autonoma totu asemenea, cumu se facu abusuri si neindreptatiri la tãte miscamintele electorali pe terenulu politicu in statulu nostru constitutionalu.

Consecenti'a logica este, cã pana candu ai nostri voru continuã totu asia a rivalisa in anomalii cu adversarii nostri politici, — nu au cuventu justificabilu de a se vaierã, de a lamentã si condannã, cã la alegeri de ampoiati municipali si comunali, precumu si la celea de deputati dietali se comitu fara-delegi, abusuri, asupriri cu de a-valm'a; n'avemu cuventu de a inferã pre asupritorii politici cã ni demoralisãza si terorisãza poporulu si cãte multe de tãte, cari noi insine le facemu in sferele activitatii si pe terenele nãstre pure nationali-bisericesci.

Facimdu asiã, adversarii nostri foarte usioru si logicu ni-arũ potẽ dice francu: „Ce totu lamentati, cãrtiti si inferati, ca-ci nici voi nu faceti mai bine!“ Firesce cã nu ni-amũ potẽ scusã si nu li-amũ potẽ reflectã altcumu, decãtu: „Asia este, dar' voi ni-ati dedatu si constrinsu a face astfeliu“. Inse ori-cumu este, dar' asia nu e bine, nu e consultu nici frumosu se facemu, ca-ci posteritatea ne va judecã si condannã faptele bune ori rele, dupa meritu!

Referintiele biserice autonome intr'unu statu constitutionalu suntũ, — sãu celu pucinu arũ trebui se fie identice cu ale statului, in cãtu privescu adeca bunastarea si fericirea popõraloru. Biserica are sacra si sublim'a chiamare a cultivã prin midiolõce morali si spirituali crestini evlaviosi cu frica lui D-dieu, cari se fia fii adeverati si fideli ai patriei, cetatieni buni ai statului.

Acest'a inse numai atunci se pote sperã si ajunge, deca regimulu statului constitutionalu invescutu cu potestate esecutiva si dispunatoriu de midiolõce materiali contribuite er numai din sudõrea poporului de diferite nationalitati si confesiuni, — in proportiuni egale spriginesce reciprocu si chiaru in propriulu seu interesu — biserica autonoma in generalu, er in specialu spriginesce autoritatile intru realisarea institutiuniloru de cultura si invetiamentu publicu.

Se aruncamu inse o scurta reprivire la trecutu si se ni esaminamu actualitatea, si vomũ constatã cu dorere, cã dieu precumu suntũ progresele si folõsele tierii pe terenulu politicu in statu constitutionalu, tocmai asia suntũ de neimbucurãtorie avantajiele biserice nostre autonome. Si unde jace caus'a, deca nu chiaru in acea consecintia logica, cã intr'unu statu constitutionalu reu gubernatu nici cetatienii ca atari, dar nici ca crestini ai „biserice autonome“ nu se potũ ferici.

Deca ori-cine, si mai vertosu academicii progresisti cu doctrinele lorũ teoretice ni-arũ reflectã, ca espunerile nãstre suntũ recriminari pesimiste, ne-cualificabile si nefundate, noi conformu esperientieloru facute din vietia practica i avisamu se studieze mai adencu, se aprofundeze mai bine, respective se faca experimentari si pracsã din legile ce ni le-a datu legislatiunea tierii si anume: din Art. XXXVIII dela anulu 1868 despre instructiunea publica, apoi cea referitoria la pensionarea invetiatoriloru nostri confessionali, precumu si alte dispositiuni ale regimului, cari nu numai cã stau in contrastu diametralu cu spiritulu liberalismului si cu posibilitatea de a face progrese, ci din contra, suntũ daunõse si periculõse pentru interesele culturali, pre cari biserica nãstra autonoma e chiamata a le promovã, sustienẽ si apera din respoteri.

Se pote ore cugeta progresu moralu si culturalu fara spriginu si ajutoriu materialu? Si intinde-ne ore nouẽ statulu constitutionalu spriginulu si ajutoriulu ecuitabilu si necesariu spre a ni potẽ sustienẽ biserica autonoma, educãtoria si cultivãtoria de crestini adeverati si cetatieni buni? Respunsulu celu mai bunu ilu aflamu in spiritulu genuinu alu legeri de instructiune publica mentionata mai susu, dar' ilu arẽta esperintiele de tãte dilele ce le facemu din procederea organeloru regimului facia de scõlele nãstre confesionali, prin mesurile celea mai drastice, aplicate contra invetiatoriloru nostri persecutati pentru folosirea de carti scolare dificultate si confiscate, apoi pentru impunerea obligamentului de a contribuã la fondulu de pensiune invetiatorescu, creatu de regimu fara consideratiune la caracterulu scõlei, careia i servescu invetiatorii!

Caracteristica este apoi acea reflexiune din partea organeloru regimului nostru de statu constitutionalu, candu adeca si decãte-ori autoritatile biserice nostre autonome se afla necesitate, si in-

demnate în ori-ce privință a reclama intervenirea spriginitoria a acelor organe executatorie ale regimului, ele totu-deaun'a ni-lu denega sub pretextu, că avem „autonomia bisericească“!

De alta parte apoi asuprescu poporul si-lu silescu se satisfaca conditiunilor legii, că-ci la din contra 'i inchide scôl'a, o dechiara si prefaca — se întielege — ér pe greomentulu poporului con-contribuentu, de comunala, la care apoi aplica si invetiatori straini, adeca nenationali si neconfesionali, cualificati si chiamati a stinge simtiulu nationalu si crestinescu din fragedele ânimi ale eleviloru, adeca de a'i magiarisá — séu dupa mistificatori'a istoria a lui „Hunfalvy“ a'i remagiarisá, că-ci suntu surceii unui poporu respective fii parintiloru fosti odinóra dupa adeverat'a loru origine magiari, inse romanisati, séu cumu se esprima elu in limb'a sa „oláhósdótt magyarok“. Cine se indoesce, citésca criticele istoriografice ale dinsului si ale altoru mai multi propagandisti de calibrulu lui.

Acésta este icon'a fidela a situatiunei nóstre politice in statu constitutionalu si a calamitatiloru nóstre confesionali in biserica autonoma, carea nici candu nu va progresá, pre câtu timpu nu ne vomu bucurá de o positiune mai egalú indreptatita in vieti'a politica si cu unu cuventu, pre câtu timpu va mai durá sistem'a de regimu actualu, cu care nici poporul magiaru nu este multiamitu. Candu odata statulu séu regimulu va fi mai de dómneajuta, adeca: adeveratu constitutionalu, dreptu si liberalu, atunci de siguru si biserica nóstra se va poté manifestá de autonoma, — altcumu tóte suntu ilusorie!

Reasumandu tóte aceste calamitati, ce resultá in fine? Acea trista esperientia si acelu dorerosu adeveru: că in statulu nostru constitutionalu, legislatiunea in parlamentu — care costa milióne — face legi că se le aplice sinistru, interpreteze falsu si esecute violentu gubernulu, ér in biserica nóstra autonoma corporatiunile, sínódele si congresele — cari ér costa bani enormi, — discuta si concludu lucruri fôrte bune si folositorie, pe cari inse autoritatile le esecuta camu că si gubernulu. Magiarii se provóca la fericitul Deák, că le-a esoperatu restaurarea constitutiunei. Ai nostri pórtá in gura totu pre repausatulu nemoritoriu Andreiu, care ni-a reinviatu Metropoli'a nationala si esoperatu autonomi'a bisericeii. — Si cumu stamu cu ambele? Li-amu spusu fidelu si francu.

„Patriotulu romanu ortodocsu“.

Transilvania.

Fomete. Unde? Aici, in acésta tíera orfana si intreitu nefericita. Chiaru diarielorú gubernementale unguresci le cauta se spuna ceea ce nu mai potú ascunde, că in câteva comitate poporul ajunsse la lipsa estrema. Ati vedíutu (Nr. 24), că din vreo 600 fetiori ai unei parti din com. Bihariei rupti de fôme, prin urmare debilitati, abia 17 insi se aflara buni de inrolatu la óste! Dara calamitatea este multu mai mare in comitatele centrali ale Transilvaniei. „Haladás“ din Turd'a, foi'a ministrului Trefort, care in érn'a trecuta sta se ia pe popii si protopopii romanesci la góna, că-ci nu facu mai iute scóle cá palaturile, ci le lasa de cotetie, in Nr. 27 din 3 Aprile vine si marturisesce, că locuitorii din diumetatea comitatului Turdei nu mai au nici macaru de câte o mamaliga. Si fiindu-că cea mai mare parte din comitatu este locuita de romani, se întielege de sine, că romanii sunt cei batuti de D-dieu, că pruncii lorú saru pe paretii de fôme. Se spune că ministrulu de finantie s'a vedíutu necesitatu a sista executiunile in câteva comune suferitorie de fómeste, si că comitetulu administrativu (consiliulu municipale) a cerutu, că ministrulu se intinda acea favóre preste mai multe comune lovite de fómeste. In acelasu timpu ministrulu de interne ar fi tramisu mai multe mii de florini, parte spre a da comunelor imprumutu, parte se dea si de pomana.

Dara mai sciti una? Totu „Haladás“ ne mai dá se pricepem, că chiaru in acelea tienuturi lovite de fómeste se afla destule granarie mari, pline de cerealii, din care inse nu s'au datu pâna acumu nici-unu graunte de pomana, pentru-că cei avuti dicu: Se ajute gubernulu. O miie de noróce, cumu tiene si „Haladás“, că incepe a se desprimavera. Da dieu asia; că apoi, precumu in anulu 1817 dupa fómeste cea mare, asia si estimpu pâna la secerisíu, femeile si pruncii voru incepe se adune urdici tenere, podbealu teneru, mai tardioru loboda, sciru, limb'a boului, foi de curechiu, apoi prune si mere verdi si alte plante, spre a le ferbe si a'si alina fómeca cumplita, pe langa mamaliga facuta pe 1/2 din farina buna, éra pe alta 1/2 din coceni

macinati. Adeca curatu cá in Bosni'a si Hertiegovin'a, că-ci Dómne, cumu mai semena comitatele Transilvaniei cu districtele Bosniei considerate din orice punctu-de vedere vei vrea. Tocma pentru aceea voindu a judeca ori-cine starea acestei tieri, este datoriu se caute cauzele nefericirii sale multu mai afundu si mai departe, in trecutu, in legile ei, in relatiunile nationali si confessionali, in natur'a si calitatile celoru trei rasse privilegiate, in urele cumplite nationali, in barbari'a asiatica remasa de mostenire si inradecinata din secolu, din periodulu turcescu.

La situatiune dupa trei dile.

In mani'a toturoru faimelorú respandite prin telegrame venite de trei dile incóce, nu se scie nimicu mai multu positivu despre ulteriori'a desvoltare a evenimentelorú din orientu si occidentu. Cu scirile telegrafice se facu acumu, că si totu-deaun'a de unu anu incóce, abusuri scandalóse si chiaru revoltátore. Tóte diariile serióse recunoscu acestu mare reu si cêrca a se aperi de atâtea sciri scornite. Petrecerea de cinci dile a generalului Ignatieff in Vien'a urmata imediatu de a dlui Brateanu, a datu ocaziune la multime de scornituri. Din partea nóstra in tóte acele nu aflamu altu sembure, de câtu, că trupele rusesci stringu totu mai tare cerculu lorú impregiurulu Constantinopolei, si că, precumu observaseramu in Nr. trecutú, unu micu incidentu póte se aduca pe anglii si muscali in conflicte sangeróse. Ací in monarchia au remasu fôrte pucini, cari se mai crêda in pace, dar cu atátu sunt mai multi aceia, cari dorescu sustinerea ei. Numai partid'a lui „Pesti Napló“ insiste cu tóta cerbicia, că monarchulu nostru se între câtu mai curendu in confederatiune cu Britani'a si se plece asupra Rusiei, că-ci de nu se va întemplá acést'a, preste pucine septemani trupele rusesci voru inundá Galiti'a si Transilvani'a. „P. N.“ in primulu seu din 3 aprile se aréta asiá convinsu despre acésta eventualitate, că si cumu ar avé in mana tóte planurile din viitoriu ale Rusiei.

Din tóta tienut'a si activitatea pressei magiare se vede curatu si luminatu, că ea nu voiesce cu nici unu pretiu emanciparea popóloru christiane din Turci'a européna, nici chiaru in casulu acela, candu influenti'a Rusiei ar fi neutralisata, séu chiaru nimicita cu totulu prin poterile întregii Europe in Turci'a européna. De aceea diariile magiare spunu pe facia, ca voiescu restabilirea domniei turcesci preste totu.

Din laintrulu monarchiei avemu se inregistrámu asta-data numai unu casu, care nóue ni se pare de mare importantia. De câteva septemani se citea in diariile germane, ca in fine poporul boemu (cehii) ar fi fôrte aplecati a renuntia la resistentia passiva, pe care o continua de 15 ani, si că aru fi decisi a tramite deputati la senatululu imperialu, dela care au absentatu pana acumu cu tóta perseveranti'a. Éta inse, ca cu finea lunei trecute cetiramú, despre o parte declaratiunea solemnă a lui Dr. F. L. Rieger in numele partidei sale, publicata in „Politik“, de alt'a a lui Dr. K. Sladkowsky, esita in „Narodni Listy“, ambii in numele partidelorú, prin care facu cunoscutu, că cehii sunt decisi a perseverá in resistentia passiva pâna atunci, pâna candu monarchi'a se va reorganisá in sensulu diplomei imperatesci din 20 oct. 1860, combinata cu prea inaltulu rescriptu din 1871, prin urmare pâna candu nu se va delaturá sistem'a dualistica.

Responsuri date in cestiunea Basarabiei.

In nr. precedente relevandu si noi pre scurtu insultele publicate asupra romanilor in „P. Lloyd“ din caus'a Basarabiei, constatarámu între altele, că diarie de mare autoritate vinu ne-rogate de nici unu romanu, că se infrunte si se demintia pe „Lld.“ cu tóta puterea adeverului. De atunci incóce ne surprinse in modu fôrte placutu unu răspunsu scrisu in cunoscentia de causa, cu multa logica si demnitate de către unu romanu din B.-Pest'a, publicatu in ambele foi principali din capital'a Ungariei, adeca „Pesti Napló“, si „Pester Lloyd“ din 2 Aprile. Asia d. redactoru alu diariulu „P. L.“ se tienú de promissiuniunea data, publicandu intempinarea romanésca, avú inse maliti'a, că imediatu, sub articolulu romanescu, se reproduce dupa „Journal de St. Petersburg“ sofisme, cu care lumea officiósă russésca respunde in cinci puncte la memorandumulu dlui Cogalniceanu comunicatu din 19 Martiu puteriloru europene in cestiunea Basarabiei.

De altmintrea cestiunea Basarabiei a si intratu într'unu altu stadiu, care se póte dice favorabile pentru Romani'a; că-ci dupa scirile noué positive potemu afirmá si noi, că chiaru inainte de mergerea d. Brateanu la Vien'a, noulu ministru de externe alu Britaniei in depesi'a sa indreptata către cabinetu pune si luarea Basarabiei prin Russi între conditiunile pe care Britani'a este decisa a le respinge. Totu-odata diariile din Vien'a, comentandu missiunea dlui Brateanu, sustienú că cabinetulu de acolo ar fi declaratú totu in sensulu Angliei cestiunea Basarabiei de cestiune europeana, destinata a se pertractá si decide într'unu congressu.

In ori-ce casu, tocma se nu se tienă nici unu congressu, cestiunea Basarabiei, aruncata de russi pe terenulu istoricu, mai curendu séu mai tardiu, va fi tractata, acuma séu dupa unu altu resbelu, si

din acestu punctu de vedere. Din acésta cauza auctorulu intempinării din „P. N.“ si „P. L.“ pune temeiu pe ventilarea cestiunei cu istori'a in mana, si promite numiteloru diarie o dissertatiune istorica.

Éta că o avemu si pe aceea sub ochii nostri, publicata in diariulu „Timpulu“ din Bucuresci, incependu de la Nr. 49—55 in cinci articlii, in cari se vedu urmele numeróseloru documente, coprinse in colectiunea celui mai renunitu istoriografu alu Romaniei, adeca d. Hasdeu, si nu ne indoiu, că déca russii voru continuá lupt'a pe terenulu puru istoricu cu romanii, au se o piérdia de siguru.

Articolii susu citati din „Timpulu“ se reproducu in „Romani'a libera“ din Bucuresci si in „Telegrafulu romanu“ din Sibiu. Remane numai, ca se se afle romani cunoscatori de limbele germana si magiara, spre a le traduce si publicá. Intr'aceea cestiunea romana preste totu si a Basarabiei in specie se discuta si apera totu-odata in unele diarie mari din Parisu, ad. in un'a din limbele universali, in cele nemtiesci din Berolinu, in „Times“, „Standard“, „Observer“, „Daily-News“ din Londra, in mai multe din Rom'a, Florenti'a, Turinu, Milano, Veneti'a.

Preliminariile de pace de la St. Stefano.

(Urmare.)

Art. 10. Inalt'a Pórta va avea dreptulu de a se folosi de drumurile din Bulgari'a pentru transportari de ostiri, munitiuni si provisiuni in provinciile cari suntú dincolo de principatu si vice-versa. Pentru inlaturarea dificultatilorú si neintielegerilorú in exercitiulu acestui dreptu, in urm'a garantarii necesitatilorú militare ale Inaltei Porti, se voru stabili printr'unu regulamentu speciale conditiunile privitoare la acést'a cestiune, printr'o intielegere între Inalt'a Pórta si administratiunea Bulgariiei, in terminu de trei luni, de la ratificarea documentului de facia.

Se întielege ca acestu dreptu se rapórta numai la ostirile otomane regulate, remanendu cu deseversire escluse cele neregulate, Basi-buzucii si Cerchezii.

Inalt'a Pórta isi reserva asemenea dreptulu, ca posta sa se póta ámbra prin principatu si se întretie într'insulu o linia telegrafica a sa. Si aceste doué puncte voru fi asemenea regulate in modulu si la timpulu mai susu aretatu.

Art. 11. Proprietarii musulmani séu altii, cari domiciliaza afara din principatu, isi potú mantiené într'insulu averile lorú nemisicátore, dându-le in arenda, séu administrandu-le printr'alte persóne. In locurile centrale si de capetenia ale poporatiunei voru functioná comisiuni bulgaro-turce suptu controlulu comisarilorú rusi si cu putere suverana voru otari, in decursu de doi ani, asupr'a tutoru cestiunilorú de constatare a proprietatii ce se voru radica in privinti'a averilorú imobile, cu cari aru fi impreunate interese musulmane séu altele.

Totu asemenea comisiuni voru fi insarcinate ca, in decursu de doi ani, se regulédie tóte afacerile privitoare la stabilirea modului de instrainare a exploatarii séu folosirei in socotél'a Inaltei Porti a proprietatii statului si a fundatiunilorú de pietate (Vakouf).

La espirarea numitulu terminu de doi ani, tóte proprietatile cari nu voru fi fostu reclamate, se voru vinde prin licitatiune publica, si venitulú se va imparti veduveloru si orfanilorú musulmani si crestini, cari au devenitu victimele ultimelorú evenimente.

Locuitorii Bulgariiei, cari caletorescu séu petrecu in alte tienuturi ale imperiului otomanu, suntú supusi legiloru si autoritatiloru otomane.

Art. 12. Tóte cetatile de la Dunare voru fi distruse; pe viitoriu nu se voru mai construi intariri pe tiermii acestui ríu, nici nu voru putea circula nave de resbelu pe apele principatelorú Romania, Serbia si Bulgariia, afara in sa de navele stationare si de vasele usióre, destinate pentru servitiulu politiei fluviale si alu vamei.

Drepturile, datorii si prerogativele comisiunei internationale a Dunarii de diosu remanu neatinse.

Art. 13. Inalt'a Pórta ié asupr'a'i repararea guriloru Sulinei pentru a putea fi navigabile, cumu si despagubirea particularilorú, ale caroru averi aru fi suferitu prin resbelu si prin intreruperea navigatiunei pe Dunare, scadiendu acésta indoita chiertuiéla de 500,000 franci din sum'a pe care i-o datorsce comisiunea dunaréna.

Art. 14. In Bosnia si Hertiegovina se voru introduce imediatu propunerile europene, cari s'au comunicatu plenipotentiariloru otomani in antai'a siedintia a conferintiei din Constantinopole, impreuna cu modificarile ce se voru stabili printr'o intielegere comuna între Inalt'a Pórta si între guvernulu Rusiei si alu Austro-Ungariei. Remasitiile nu se voru mai cere, ér' veniturile curente ale acestoru provincii pâna la 1 Martiu 1880 se voru întrebuintia pentru despagubirea familielorú refugiatilorú si locuitorilorú, fara osebre de religiune si rasa, cari au fostu victimele evenimentelorú din urma, cumu si pentru acoperirea necesitatilorú locale ale acelorú tieri. Sum'a care va trebui apoi a se raspunde dupa dat'a mentionata, guvernulu centralu va trebui mai antaiu se se stabilésca printr'o intielegere speciale între Turcia, Rusia si Austro-Ungaria.

Art. 15. Inalt'a Pórta se indatoréza a aplica într'unu modu consciintiosu, in insula Creta, regulamentulu organicu de la 1868, tienendu séma de dorintiele manifestate de poporatiunea pamenténa.

Unu regulamentu analogu si corespundietoriu cu trebuintiele locale se va introduce si in Epiru, Tesali'a si in cele-lalte parti ale Turciei europene, a caroru

organisațiune specială nu e prevădută în documentul de față.

Comisiuni speciale, în care elementul pământului va fi considerabil reprezentat, în fața carei provincii, voru fi înscălate de a fixa amănuntele regulamentului. Rezultatul lucrărilor va fi supus examinării Înaltei Porți, care, înainte de a-l pune în lucrare, va consulta pe guvernul imperial al Rusiei.

Art. 16. Fiind posibil ca desiertarea ținuturilor Armeniei, ocupate de ostirile ruse, și care trebuie a se înăpoia Turciei, se dea naștere la conflicte și la incurcături periculoase pentru bunele relații ale ambelor țări, Înalta Pôrta se îndatoră a executa fara amănare îmbunătățirile și reformele neapărate în provinciile locuite de Armeni și a garanta siguranța Armenilor în contră Curdilor și Cerkesilor.

Art. 17. Înalta Pôrta va acorda o deplină și nemărginită amnistie tuturor supusilor otomani, cari s'au compromis în ultimele evenimente, și de aceea toate persoanele care au fost arestate sau esilate din această cauză, voru fi imediat puse în libertate.

Art. 18. Înalta Pôrta va cumpani serios opinia comisarilor puterilor mijlocitoare, pronunțată în privința posesiunii orașului Kothur, și va severi lucrările fixate în stipulațiunile privitoare la frontierele turco-persane.

Art. 19. Despăgubirea de răzbel și a pierderilor cauzate Rusiei, pe care le reclama M. S. imperatul și pe care Înalta Pôrta s'a obligat de a le răspunde, sunt următoarele:

a) 900 milioane ruble cheltuieli de răzbel. (Întreținerea armatei, despăgubirea pentru materialul și pentru proviziunile trebuințose în răzbel).

b) 400 milioane ruble, despăgubire pentru tiermul de la media-di alu țării, pentru esportul, industria și liniile ferate.

c) 100 milioane ruble, despăgubire pentru invasiunea din Caucaș.

d) 10 milioane ruble, despăgubire și interese pentru supușii și institutele rusești din Turci'a.

Totalu, 1,410 milioane ruble.

Avendu însă în vedere calamitatea financiară a Turciei, și în conformitate cu dorința M. S. Sultanului, imperatul Rusiei se învoiesc, ca partea cea mai mare din suma sus specificată se fie înlocuită prin următoarele cedări de teritoriu:

a) Sandjaciul Tulcei, adică ținuturile (cazaz) Kilia, Saulina, Mamschdie, Isackea, Tulcea, Macin, Babadagh, Hirsiova, Kustengea și Medjidia, cumu și insulele Deltei și insulele Sierpiloru. Rusi'a, ne voindu a anesa aceste ținuturi și insulele Deltei, își rezervă dreptul de a le schimba cu o parte a Basarabiei, care i s'a luat prin tratatul de la 1856, și care se mărginește spre media-di cu drumul de pe valea braciului Kilia și cu gurile Stary-Stambul.

b) Ardahan, Kars, Batum, Bajazid și teritoriul până la Saganlugh. În trasuri generale, linia graniției, parăsindu tiermul Marii-Negre, urmărea creșta munților care despart valea Hopa de valea Ciaroth și sîrulu munților de la media-di de orașul Artvin până la rîul Ciaroth langa satele Allat și Bechagci; după aceea, trecîndu peste vîrfurile munților Derwenik-Gheki, Horcezor și Veduin-Dagh și peste creșta care desparte apă Tortum-Ciai de apa Ciaroth, trece peste vîrfuri pe la Yali-Bibine și pe la satele Bibine-Kilisa și se sfîrșește la rîul Tortum-Ciai; de aci urmărea sîrulu muntelui Sivri-Dagh până în vîrfurile lui, trecîndu spre media-di pe dinaintea satului Norimian, spre media-di apusului se îndreptă apoi spre Zivin, de unde merge la apus pe langa drumul care duce de la Zivin la satul Ardost și Horasan, și se îndreptă la media-di peste sîrulu munților Saganluk până la satul Gollitschman; apoi trece peste creșta Chariandagh, 10 verste spre medi-di de Hamur, și ajunge la strîmtoarea Muzacai. De aici, graniția merge de a lungul creștei Alladagh și vîrfului Hori și Taudurek și la media-di strabate de la valea Bajazid érași în vechile graniții turco-persane, oprindu-se spre media-di de lacul Kazli Gurul.

Granițiile definitive ale teritoriilor anesate Rusiei, care sînt desemnate pe chart'a alăturată, se voru stabili de o comisiune compusă din delegați ruși și otomani. Această comisiune va avea în vedere atît topografia localităților cît și condițiunile unei administrațiuni care singură e în stare de a asigura liniștea țării.

c) Teritoriile menționate în §§ a) și b) voru fi cesse Rusiei ca echivalentul sumei de un miliard, o sută milioane ruble.

Intru cîtu privesc restul despăgubirii, afara de cele 10 milioane pe care Turci'a e datoră a le plăti că îndemnită pentru supușii ruși și pentru institutele rusești din Turcia, modul de plată al celei sume și granițiile necesare se voru stabili printr-o înțelegere între guvernul imperial al Rusiei și între guvernul M. S. Sultanului.

d) Acele diece milioane ruble, ce se reclama ca îndemnită pentru supușii ruși și pentru institutele rusești din Turci'a, se voru plăti în proporțiune, după cumu se voru examina reclamațiunile interesatilor de catra ambasadele ruse la Constantinopol și voru fi transmise Înaltei Porți.

(Va urmă).

România.

Discursul dlui primu-ministru Ión C. Brateanu.

În ședința de sîra din 13 Febr. v. a Senatului.

(Continuare și fine).

În sfîrșit, fiindu-că cestiunea de încredere s'a pus lamuritu, mai cu sîma de d. Boierescu, 'lu rogu se 'mi mai spuna încă odată în numele cui vorbesce dsa, care este partit'a pe care o reprezintă și deca acea partit'a este gata se ié puterea. Căci atunci, cîndu se propune unu votu de blamă și restituirea unui guvern, partit'a contrară trebuie se vină la putere; altu-felu n'au nici unu înțelesu acuzatiunile ce ne faceti, deca n'aveți dorința d'a ne lua locul.

Nu vedu nicăiri acea partit'a, nu vedu nicăiri pe aceia cari se ne pîta înlocui. Astu-felu, dluri senatori, fiindu-că nu sîntu gata nici în condițiune d'a lua puterea, dluri facu altu ce-va: formulăza acte de acuzare, supt pretextu ca voiescu se se apere și se decline ori-ce solidaritate cu faptele noastre, cu situațiunea de noi creată. Déra, dle Boierescu, chiaru d'ai veni se juri ca ai lucratu cu noi și ca iei solidaritatea faptelor noastre, totu eu te-aru crede nimeni. (Aplause).

Sciti ce solidaritate luați? Solidaritatea ce are totu Romanul de a aperi drepturile și interesele sîle. Și numai atunci ati avé dreptul se ne acuzati, cîndu veti dovedi ca noi tradam cauză națională. La din contra, toate aceste interpelări, toate aceste acuzări sînt nîse stragăniți cari tîndu a slabi acțiunea guvernului și a 'i împușca încrederea ce trebuie se inspire.

Ne mai îndemna d. Boierescu se plecăm urechea și se audim plîngerile țării. Déra ôre numai dsa are urechea? Noi nu audim, noi nu voim se ascultăm glasul țării? Și apoi d. Boierescu pus'a vre odată urechea la înim'a țării, cumu amu pus'o eu? Nu cum-va ca, deca aru fi dsa la putere, țier'a n'aru fi de loc îngrijată? Apoi e îngrijată Europa întreagă; și se nu fimu îngrijati noi, o țară mică, cari ne temem ca o se ni-se ié o parte din pămîntul nostru?

Eu, pentru linișcirea acelei griji, amu declarat și repetu ca credința mea e ca Rusia nu o se ne mai ié Basarabia. Se înțelege ca dorința ei e unu lucru firesc, déra eu așa credu ca nu o se ne-o mai ié. Déca cererea s'a repetat, cauza e ca amu lasat se se credă ca simțimentul nostru național, simțimentul acela pe care 'lu are ostînlul pentru peticulul seu de pămînt, nu e destul desvîltat; cauza e ca ne-au crediut capabili de a schimba pămîntul stramosiescu pe o moșia mai mare în altă parte. Cătu pentru în-criminarea ca de ce nu amu spus cea ce șciam, ve amu aretat ca șciam prea puțin, ca n'aveam de cătu temeri. Ve întrebă déru: Cumu putem se damu alarma pentru o conversațiune academică? Ce aru fi disu lumea de noi, deca amu fi facut scototu și amu fi raportat parlamentului? Amu facut totu ce amu putut, déra nu amu putut provoca în țară o cestiune care nu șcim ce aru fi cauzat în momentul luptelor de peste Dunăre. CREDU CA SI D. BOIERESCU, DE ARU FI FOSTU ÎN LOCUL nostru, aru fi facut totu astu-felu.

Vinu la motiunea votată de ambele Camere în privința Basarabiei.

Sciti pre bine, dluri, în ce pozițiune s'a aflatu Rusia cîndu ne-amu pronunțat categoric, ca nu damu Basarabia. Primindu acea motiune nici noi nu ne-amu însusit ideea dvăstră, nici dv. pe a noastră, căci ea a fost ideea tuturor, pentru ca totu amu fostu Romani, pentru ca totu amu lucratu ca Romani, pentru ca totu Românii au avut o singură și aceeași ideea, de cîndu s'a pusă această cestiune. Totu ca și dvăstră, dñi senatori, amu vorbit și noi de la început, repetăndu cea ce dvăstră ati votat în motiune. Și nu se pîte ca acelu votu se nu aiba o mare însemnată, căci elu dovedește puterea, țaria patriotismului nostru.

S'a disu că, înainte de Plevna, Rușii despretuiu ostirea noastră. Déra nu numai Rusia o despretuiu, ci și alte puteri. Chiaru colonelul Gaillard, francesu fôrte bine-voitoru, cîndu îi spuneam se trecem Dunărea cu 40—50 mii de ostire, ne dicea că armata ne e pre tîneră, că totu ce putem face e se alegem vr'o 10000 de ômeni spre a forma unu nou corp de expedițiune. Și cine dicea această? Unul din aceia cari cunoscuseră și șciau ca mulți din ofițerii noștri creșuseră și se instruiseră în școlele Francei. Déra nu numai atătu: Ungurii își închipuiseră ca unu regimentu de husari d'ai loru va puté ajunge fara împotrivire până în București! Ei bine: ostirea noastră a trecut totă Dunărea, și lumea a ramas în mirare de vitejia soldatilor noștri, de bravura Romanilor la Plevna. Totu o asemenea impresiune sînt sicuri ca a produsu, în Rusia și în totă Europa, și votul nostru prin care cu curăgie amu declarat ca nu damu pămîntul nostru (aplaus). Pecumu în Rusia și în toate partile bravura armatei noastre a produsu unu revirimentu, o schimbare a opiniunii publice în favoarea calitatilor noastre militare, totu astu-felu se va produce și unu revirementu în favoarea simțimentului nostru național. CREDU DÉRA CA RUSSIA VA REVENI, SI DOVEDĂ CA VA REVENI ESTE CA MAI ADINÉRI D. PAPADOPOLU TRĂDUSE SI DETE DLUI IEPURÉNU UNU ARTICOLU DINTR'UNU DIARU RUSSU, ÎN CARE SE SPUNE CA SI ÎN RUSSIA, UNDE E CEA MAI MARE CENSURA, SÎNTU DOUE PARTIȚI: UNA CARE SUSTINE SE NE IÉ BASARABIA, ALTA CARE AFIRMA CA ARU FI O INFAMIA SE SE IÉ BASARABIA DE LA ROMANI, CARI AU ADUSU RUSSILORU ÎNSEMNAȚE SERVITII. (aplaus prelungit).

Sfîrșiescu, dluri. Voiti puterea? Sîntem gata se v'o damu. Veniti înse și ve afirmati că partit'a, spuneti cu cine vreti se veniti la putere, faceti-ve programa. Spunți-ne care ve este politica, atătu în afara cîtu și în intru. Căci avem dreptul se ve impunem această, fiindu-că sîntem consiliarii tronului, și cîndu ilu vomu consilia se ve cheme la putere, trebuie se șcim ce idei aveți, ce scopuri urmăriți. Și sînteti obligati se urmati astu-felu, pentru ca ne aflăm într'unu regim constituțional, în care nu e destul se afirmati că țara e cu dvăstră pentru a fi crediut.

Trebuie se ve afirmati, dluri; éra nu se amblati cu cotituri, spuindu: unii că ati primitu convențiunea, alții că n'ati primitu-o; unii c'ati votat-o, alții ca n'ati votat-o; unii c'ati stat, alții c'ati fugit.

Sîntu mai mulți patriciani între dvăstră, cari păstrăza tradițiunile Romanilor de a veni cu clienții lor ca la forum (ilaritate); déra asemenea lucruri nu se mai trecu într-o țară democratică.

Unu singuru cuvîntu acumu ca răspuns la cele dise de d. Carp.

Îi facu gratia de Bulgari; cătu pentru cestiunea Ebreilor, negresitu ca va rezerva o pentru a două campania.

A mai disu înse, că totu deuna amu fostu dusu d'o politica rusească, éra ca dovăda a citat că la 1870 asi fi disu ca sînt ortodoxu, ca urmezu și voiu urma o politica ortodoxă; ei bine, n'amu disu așa. Onorate domnu, ve rogu ca atunci, cîndu ne faceti o acuzare din cuvintele dise, celu pucinu se fîti buni a reproduce ceea ce amu disu.

N'amu disu ca sînt ortodoxu și musulmu, ci că sînt romanu, sînt ortodoxu . . .

D. P. Carp. Voiu aduce mane discursul dvăstră.

D. I. Brateanu, primu-ministru. Amu disu că sînt chrestinu, ca moșii și stramosii mei, că sînt ortodoxu, adică de religiunea parintilor mei. Déca d. Carp nu mai are acestea, ilu privesc pe dlui. Amu disu că noi Românii amu avut totu deuna unu rol în Oriînte și în biserică noastră stramosiescă, nedespartită de naționalitate. L'amu avut și ilu vomu avé și de aci înainte, împreună cu d. Carp. (aplaus prelungit).

Post'a redacțiunei.

Răspunsuri la scrisorile venite de 10 zile încôce voru urma cătu mai cîndu. Într'aceea dd. corespondenți și auctorii sînt traductorii de articli se fia siguri, că toate lucrările dlurilor cîte nu lovescu în legile de presă, sau altumentrea nu aru conveni publicului nostru, se voru publica, chiaru cu sacrificiul de a mai da suplemente, mai alesu că multe lucruri de ale dlurilor merita se vedă cătu mai cîndu lumin'a.

Cursul monetelor în val. austr.

Vienna, 5 April.

Galbinii imperat. de aur	fl.	5.76 cr.
Moneta de 20 franci	„	9.75 „
Imperialu rusecu	„	9.80 „
Moneta germană de 20 marce	„	12.40 „
Sovereigns englesi	„	11.95 „
Lira turcească	„	11.20 „
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	106.65 „

Depuneri

de

capitale pentru fructificare.

Se primescu la institutul subsemnatu

a) pe langa anunțarea radicării în sensul statutelor cu **6%** interese;

b) sub condițiune de a se anunția institutului radicarea depunerii la **3** luni înainte cu **6½%** interese;

c) sub condițiune de a se anunția institutului radicarea depunerii la **6** luni înainte cu **7%** interese.

Interesele încep cu diu'a, care urmăza după diu'a depunerii, și înceta cu diu'a premergătoră dilei, în care se radica depunerea, cu acelu adașu înse, ca numai după acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 zile.

La dorința deponentului se potu stabili în diu'a depunerii capitalului și condițiuni speciale de esolvire, care se însemna apoi în libel și în cartea depunerilor institutului. În atare casu restituirea depunerii urmăza după aceste modalități speciale.

Depunerile tramise prin posta pe langa comunicarea adresei deponentului, se resolu totu dea-una în diu'a primirei.

Asemene se potu efectui prin posta anunțuri și radicări de capitale.

Sibiui, 28 Martiu 1878.

„Albina“,

(16) 2—4 Institutu de creditu și de comerț.

Din cauzele arătate în Nr. 20 amu deschis abonamentu separat pe triluniu April, Maiu, Iuniu, cu **2 fl.** în lăintrulu monarhiei, cu 6 franci în afara; éra pe 9 luni April — Decembre cu 6 fl. în monarhia și cu 17 franci în străinatate.

Celu mai simplu și mai sigur mijlocu este abonarea prin posta, de a dreptul la Redacțiunea „Observatoriului“ în Sibiui, străda Oredului. Ne rogăm pentru adrese scrise curat, căci érași ne venira două, în care ne încercăm trei înși a descifra conunemele, înse fôră succesu.

Ori-ce reclamațiuni se facu celu multu în 8 zile, computate din dio'a în care ar fi trebuit se ajunga cutare Nr. la adresă convenită.

Redacțiunea.